

451241

ORSZÁG VILÁG

GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi
BCU Cluj / Central University Library Cluj
országos riportlapja

1939. X. 1. XXVIII. évf. 19. sz.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a
Con. Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

SCHUTZ

POSZTÓ
NAGYÁRUHÁZA

AZ

ORSZÁG-VILÁG

a legkitünőbb és legtökéletesebb tudósító! szolgálattal rendelkezik. A bel- és külföldi eseményeket, eredeti cikkek keretében, a legmegbízhatóbban tárja az olvasó elé.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként összefoglaló képet ad olyan aktualitásokról — könnyen és tárgyilagosan — amelyekkel a napilapok nem foglalkoznak.

Az ORSZÁG-VILÁG

az igazi demokráciáért küzd és minden sorában a reakció ellen harcol, a népek békéjéért, megértéséért és belső nyugalomért.

Az ORSZÁG-VILÁG

a legjobb ujságírógárdát csoportosítja maga köré. Munkatársai között Ardeal jelölnek helyet, akik nyugati szellemet jelentenek a sajtó életében.

Az ORSZÁG-VILÁG

művészeti rovatai a modern ember széles látóköréhez simulnak és minden tekintetben felvilágosodottságot jelentenek.

Az ORSZÁG-VILÁG

társadalmi akcióiban és közleményeiben felkarolja a kisemberek ügyét, istápolja az elhagyatottakat, a nyilvánosság elé viszi a becsületes, dolgozó emberekkel történt igazságtalanságokat és gondoskodik azok orvoslásáról.

Az ORSZÁG-VILÁG

közgazdasági cikkeiben a kereskedő és iparosvilág érdekeit képviseli és tántoríthatatlanul küzd sérelmeik és a korrupció ellen.

Az ORSZÁG-VILÁG

kéthetenként, kiváló írók tollából, humoreszkeket és hangulatos, rövid irodalmi közleményeket tartalmaz, melyek méltán illeszkednek a nivós, másirányú közlemények keretébe.

Lapunk példányszámonként nem kapható. Előfizethető: Arad, Bulv. Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.

„Elesett a becsület őrhelyén! . . .”

Armand Calinescu, az ország miniszterelnöke, kiejtette kezéből a kormányt, amelyet annyi eréllyel, olyan eredményesen irányított aránylag rövid, de eredményekben és megvalósításokban gazdag működése során. A személyi bátorságnak ez az élő szobra a porbahullott, önműködő fegyverek sortüze terítette le akkor, amikor az általa is tudott, életére törő veszéllyel nem törődve, szinte védtelenül gépkocsizott lakása felé és a szörnyű leszámolás pillanatában is, amikor már megértette, hogy gyilkosok keresztették útját, nem gondolt menekülésre, hanem szembenézett a halátszűrő fegyvercsövekkel.

Románia negyvenhat ezstendős kormányelnöke úgy esett el a rend és nyugalom megvédésére magateremtette arcvonalon, mint a legbátrabb férfi és ezzel méltóan fejezte be életének utolsó, tevékenységében Románia történelméhez kapcsolódó szakaszát.

Amikor Bucuresti szívében, a forgalmas nagyvárosi utcán eldördültek a lövések és a rádióállomás megszakított műsora közben az egyik merénylő izgatott hangja tudtul adta az országnak, hogy Armand Calinescu nincs többé, percekre, órákra szinte megbénult az élet. Az emberek döbbenve néztek egymásra és halkán, hogy más ne hallja, kérdezték egymástól és maguktól: Most mi következik? A viharban, amely úgy hányja az európai országok hajóját, mint törékeny lélekvesztőt, Románia hajója kormányos nélkül maradottnak látszott, az ország miniszterelnök, hadügyminiszter és belügyminiszter nélkül maradt, mert Armand Calinescu fáradhatatlan személyisége egy kézben tartotta a három, talán legfontosabb tárca ügyeinek irányítását.

Most mi következik? Kérdezték az emberek egymástól. Vajjon urrá lesz az ország felett az a szellem, amelynek nem első áldozata a kormányfő élete, amelynek útja nyíltan az erőszak útja s győzelme egyben halottak ezreit jelentené. Most mi következik? — tört fel a kérdés azokból, akik tudták, hogy a lelőtt miniszterelnök kezében volt a fék, amely vas erővel tartja vissza ebben az országban a mindenki harcát mindenki ellen, némitotta el a merénylő fegyvereket és tette ártalmatlanná a bombavető kezeket. Olyan bátorsággal, amely tulment a hatalom egyszerű gyakorlásán, Armand Calinescu eltávolította az alkotó munka útjából a sortüzzel hatalomratoró és életet nem kimélő kiméletlenséggel ural-

kodni akaró emberek csoportját. Akik kétségtelenül fanatikusan hisznek a maguk igazságában, fanatikusan vallják, hogy céljaik szentek és ezért mindenk föléllók. De akik eddig csak a gyűlöletet, a mások elgázolását hirdető jelszavakat vetettek és akik közül éppen a mai időkben egyre többen vették észre, hogy mit arattak volna, ha termésük szárbaszökken.

Most mi következhetik? — kérdezték egymástól azok, akik legalább annyira a szívükön viselik az ország sorsát, mint a fiatalbereknek mindenre elszánt utolsó csoportjai és azok is, akik megtanulták becsülni Armand Calinescu miniszterelnök őszinte kisebbségbarát politikáját. Ez az ember, ez a golyóktól leterített negyvenhat esztendő férfi volt az első hosszú évek óta ebben az országban, aki olyan megnyilatkozásokkal volt az ország kisebbségei iránt, hogy ezeknek vezetői őszinte szóval, kertelésnélküli fennhangon fejezték ki köszönetüket. Armand Calinescu tudta, hogy a többségekkel együtt lakó embermilliókat nem lehet sem elkápráztatni bűvészmutatványokkal, sem megfélemlítve kirekeszteni az ország ügyeinek intézéséből. Tudta, hogy kapcsolatokat kell teremteni az ország valamennyi polgárához, de azt is tudta, hogy ez nem megy máról holnapra, de, hogy munkáját türelemmel figyeljék, ahhoz az őszinteség nyílt felmutatása szükséges.

A döbbenet benitotta meg mindazokat, akik felfigyeltek a bucarestii sortűzre. Mert a hasonló eszközök, hasonló módszerek alkalmazásával diadalmaskodó hasonló célkitűzések annyi példája szolgált már mindannyiunk számára elrettentő mintaképül. A bizonytalanság érzése, a következő óráktól való ösztönös nyugtalanság lett urrá az ország felett, amikor Armand Calinescu élete kilobbant és szinte halani lehet, mint suhog az ország felett a történelem órájának megállást nem ismerő, mindent magával sodró lendülettel mozgó ingája.

Azután kiderült, hogy bármilyen veszteség is érte az országot, bármennyire is szomorú Románia számára Armand Calinescu elhullása, nem történt egyéb, mint őrsgváltás az ország kormányánál. A sortűz nem ütött rést a falon, amelyet az Uralkodó akaratához híven az orozva lelőtt kormányelnök épített az ország életében feneketlen mélységeket feltépni kívánó belső veszély ellen. Eleven fal ez, amelynek részei azonnal felzárkóztak a réshez és bezárták a golyók-ütötte nyílást. Őrsgváltás történt, három tábornok lépett a kormányhoz, hogy szolgálatot teljesítsen ott, ahol Calinescu már nem állhat őrsgen és a három tábornokkal kibővített kormányzat éppen olyan vaskézzelet tartja meg az irányt, mint az a férfi, akit a nemzet halottjaként helyeztek örök nyugalomra.

Japán és a német - olasz katonai szövetség

(Beküldött kézirat.)

Ezt a cikket még a német-orosz megmegtámasztási szerszódés megkötése előtt kaptuk.

Amikor ez év május 22-én **Ciano** és **Ribbentrop** külügyminiszterek Hitler jelenlétében az új berlini Reichskanzlei nagyköveti termében ünnepélyesen aláírták a német—olasz katonai szövetségi szerződést, azonnal felmerült a kérdés, hogy a Berlin—Róma—Tokió háromszög, mely eddig csupán világnézeti sikon projiciálódott, átalakul-e a vér és vas realitásán nyugvó katonai háromszöggé? Azóta többször kísértett a gondolat, csatlakozni fog-e Japán az olaszok által „**alleanza di acciaio**”-nak, acélszövetségnek nevezett katonai szövetséghez. Mindeztideig Japán a pusztán csak világnézeti, kommunistaellenes célközösség álláspontjáról nem mozdult el és tartózkodó magatartást tanusított a katonai szövetséghez való csatlakozással szemben.

A közben bekövetkezett távolkeleti és európai események Japánt is új helyzet elé állították, melyben különösen az egyre türelmetlenebb japán hadsereg véleménye szerint Tokiónak újra felül kell vizsgálnia az Európával szemben követendő politikáját.

Az első pillanatban úgy látszik, hogy itt csupán egyszerű elhatározásra van szükség, melyet természetes könnyedséggel mondhat ki a japán kormány. Elvégre világos, hogy Japánnak két igazi ellensége:

Anglia és Oroszország.

Mindkettő útját állja a japán expanzió természetes levezetésének. Anglia keresztezi a közép- és délkinai japán uralmat, elrekeszti az indiai szigetek és Ausztrália felé irányuló japán terjeszkedést. Oroszország az Amuron tuli expanziót akadályozza meg, elzárja az utat Mongólia és Turkesztán felé, állandó fenyegetést jelent a japán protektorátus alatt álló Mandzsuria felé, a vladivosztoki szovjet légiflotta akciórádiuszába beletartoznak a legsűrűbben lakott észak-japán iparvidékek és végül a sachalini olaj- és szénkoncessziók, a csendesóceáni halászati jogok kihasználása körül is kellemtlenkedik állandóan a szovjet.

Mivel a japán expanziónak ez a két gátja ugylátszott, most közös erőmübe épül össze, Moszkvában angol—oros vezérkarok a legnagyobb nyilvánosság mellett katonai szövetséget készítettek elő, természetesnek talál-

ná mindenki, hogy Japán ez esetben csak egy realpolitikát űzhet:

szintén katonai szerződésre lép ellenségeinek ellenségeivel, akikkel már évek óta egy ideológiai frontba vonnák magukat.

Nagyon komoly oka lehet annak, hogy Japán mégsem követi, vagy csak vonakodva teljesíti e magától értetődőnek látszó észparancsot. Ha azonban mögéje pillantunk e vonakodásnak, egyes és nagyon súlyos japán körök az „acél-tengely”-hez való katonai csatlakozással szembeni határozott ellenállásnak, akkor meglátjuk, hogy

Japán választása nem olyan egyszerű, mint amilyennek elő pillanatra látszik, hogy nagyon komoly nehézségek és akadályok állnak a német-olasz-japán katonai háromszög kiépítésének útjában.

Hogy ezeket a nehézségeket is tisztán láthassuk, megkíséreljük ennek a most szerfelett aktuális kérdésnek teljesen tárgyilagos ismertetését.

A katonai szövetséghez való csatlakozást egyre hevesebben és türelmetlenebbül sürgeti a japán hadsereg, különösen a Közép- és Dél-Kínában operáló Jangcse-hadsereg. Ennek a követelésnek **Itagaki** volt hadügyminiszter a szószólója. Ennek az irányzatnak a legmesszebbmenő képviselője Európában **Osima** berlini és **Siratori** római nagykövetek, valamint a nagykövetségre beosztott katonai attasék, akik — mint legutóbbi Comoi-tó melletti Villa d'este-beli közös tanácskozásuk is mutatja — minden követ megmozgatnak, hogy a szövetséget minél előbb tető alá hozzák.

Amikor a japán hadsereg vezetői a katonai paktumhoz való csatlakozást követelik, nem érzelmi vagy doktrinér világnézeti politikát követnek, hanem a legridegebb realpolitikát.

Japán katonai körökben ugyanis az a felfogás, hogy a hármas katonai szövetség elkerülhetetlenül világháborúra vezetne, amelyet Japánnak örömmel kellene üdvözölnie.

Csak egy általános konfliktus képes ugyanis Angliát és Franciaországot Kínából való kivonulásra, a honkongi gyarmat, az engedményes területek elhagyására készíteni. Csak egy világháború esetén hagynák el a kínai vizeket az angol-francia hadiflotta egységei és csak egy világháború véres árnyékában rendezkedhetnek be Japán a kedve szerint Kínában. Ebben az esetben ugyanis Angliának és Franciaországnak magának volna szüksége municióra, fegyverekre, repülőgépekre, amivel most bőségesen ellátják Csang-Kai-Sek marsall hadseregét, úgyhogy a pár hónaposnak szánt „kinai expedíció”, mint rengeteg vér- és anyagi áldozat követelő háború már harmadik éve tart és semmi kilátás sincs Japán-

nak arra, hogy ezt hamarosan és főleg győzelmesen befejezze.

De ha ez az utóbbi, ami nem valószínű, be is következ-
nék, ebből Japánnak túl nagy haszna nem volna. A kínai
piacon továbbra is jelen lenne Anglia, Franciaország és
Amerika, mint veszedelmes gazdasági konkurrens, a japá-
nokat pedig állandóan zavarnák szuverenitásuk kiépítésében
a különféle külföldi settlementek, megrakva idegen katonasá-
ggal, idegen hatalmak büszke szuverenitását hirdető zászlókkal.

Az ostromzárakkal, Hongkong körülkerítésével legfel-
jebb csak diplomáciai nyomást lehet gyakorolni Angliára,
de mi nagy haszna van abból Japánnak, ha a **Foreign Office**
rászánja magát négy kínai terroristának kiszolgáltatására,
még ha meg is van győződve ártatlanságukról és főleg meny-
nyire befolyásolja kedvezően a japán fegyverek harci sike-
reit az, ha Chamberlain az alsóházban elmondja életének
legpathetikusabb „Kraftausdruck“-ját: „**Fellforr a vérem**“.
Egy alapos világháború azonban, mely nemcsak az angol
premier elmeszesedett ereiben folyó „**hidegvért**“ forralja
fel, hanem az egész angol világbirodalmat és a világot borít-
taná vérbe, jelentené Japán nagy világtörténelmi chance-át
arra, hogy

**idegen hatalmak által nem akadályozva építhesse ki a
maga sárga világbirodalmát, megvalósíthassa Ito márki
álmát a japán Monroe-doktrína elismertetéséről.**

A Jangcse-hadsereg ezért követeli a katonai szövetsé-
get. A Kwantung-hadsereg, mely ettől függetlenül Mandzsuri-
ában operál, pedig azért sürgeti a katonai háromszög ki-
építését, hogy

döntő csapást mérhessen Szovjet-Oroszországra,
megszerezhesse Japánnak Vladivosztokot, a Sachalin-szige-
teket, Szovjet Kelet-Mongóliát és behatolhasson Ázsia ter-
mékeny szívébe, a nagy Dzsinginszkan utján egészen Tur-
kesztánba.

**Annak a mozgalomnak, mely Japán csatlakozását sür-
geti a tengelyhez, főhajtóereje a szovjettel való leszám-
olás vágya.**

Ha azonban a tengely nem mozdíthatná elő ezt a japán tö-
rekvés, sőt egyenesen lefékezne, mint ahogy ez lenne az
eset, ha létrejön a német—orosz meg nem támadási szerző-
dés, úgy Japán számára megszűnt nemcsak az antikomün-
tern-paktum politikai értéke, de ez esetben a hadsereg se
erőszakolná tovább a németekkel való katonai szövetséget.

Végül a japán hadseregnek minden külön csoportját
összefüzi még a forradalmi szociális megújulásra vágyó
szellemisége.

**Nincs még egy hadserege a világnak, melyet oly nagy
mértékben töltene el a kapitalizmus elleni gyűlölet, a
társadalom átépítését követelő szellem.**

A tisztikar nagyrésze ugyanis a legmélyebb szociális nyomoruságból jut el a tishti iskolába és a katonatishti egyenruha alatt is ott hordja szivében a sokszor szinte éhenhalt parasztszülei, nyilvánosházakba kényszerült nőtestvérei, textilgyárakban napi 10 lei keresetért robotoló fivérei szörnyű nyomorára való emlékezést. Ezért szociális forradalmárok a „Fekete Sárkány“ és más hazafias szervezetekbe tömörült fiatal japán tiszték.

A kommunizmust lángoló hazafiaságuk, a mikádó isteni lényegében való hitük, a japán tradíciók imádata miatt is utálják, ezért valami más szociális megoldást keresnek és ezért fordulnak különös rokonszenvvel a fasizmus felé.

A japán hadsereg, mely valóságos államot alkot az állandóan, mely a mikádónak is a szemefénye, helyzeti energiája, a nyomoruságban vergődő japán milliókkal való egybeforrottsága ellenére sem tudta eddig érvényre juttatni e régóta és állandóan hangoztatott követelését. A mindenható japán hadsereg néhány polgári politikussal szemben nem tudja keresztülvinni akaratát.

Ilyen még sobase fordult elő a japán történelemben.

Ha a múltban a hadsereg követelése ellenállásra találtak a polgári politikusoknál, vagy a gazdasági élet vezetőinél, egyik vagy másik titkos katonai klikk megbizta egy vagy több fiatal tagját, távolítsa el az utból a kellemetlenül makacs politikust.

Némán teljesítette a parancsot a fiatal tiszt és véres tettének elkövetése után a legborzalmasabb, de leghősiesebb japán vallási szertartást követte el: a harakirit.

Hogy most miért inkább lemondással fenyegetődzik a hadügyminiszter, épügy, mint bármelyik más európai kollégája, mikor nézeteltérése támad a kormányelnökkel és miért nem a fizikai erőszak fegyverét veszi igénybe a hadsereg, ennek oka abban van, hogy a japán közvélemény nagyrésze átérezve Japán geopolitikai helyzetének súlyos voltát, jól tudja, hogy

egyesek harakirije most nem segít, sőt a meggondolatlanság, felelőtlen tulbuzgóság esetleg egész Japán harakirijére vezetne.

Ezen a nézetben van a miniszterelnök, a külügyminiszter, különösen pedig a pénzügyminiszter, sőt — ami a legfeltűnőbb — a tengerészetügyi miniszter is. A fontos kérdésekben döntő, ugynevezett ötös belső minisztertanácsban tehát egyedül a hadügyminiszter képviselte a német-olasz katonai szövetséghez való azonnali csatlakozást. Itagaki először le akart mondani, de azután Araki külügyminiszter közvetíteni kezdett a kormányelnök és Itagaki között. Sikerült is kompromisszumot kötni az ellentétes felfogások között. A kom-

promisszumnak az a lényege, hogy Rómának és Berlinnek „korlátolt katonai szövetséget“ ajánl fel Tokió, amely abban állna, hogy a szerződő felek akkor lennének kölcsönös segélynyújtásra kötelezve,

ha bármelyiküket Oroszország támadná meg.

Ha Olaszországot vagy a német birodalmat nem Oroszország, hanem más állam támadná meg, Japán e konfliktusban jóindulatu semlegességet tanusítana, vagyis Japán gazdaságilag és politikailag támogatná a tengelyt.

Ebben a kompromisszumban állapodott meg Hiranuma és Itagaki. Ennek értelmében mentek el az utasítások Osima berlini és Siratori római nagykövetekhez.

Kérdés persze, mit fognak szólni a megoldási tervhez a tengely fővárosaiban. Annyit mi is megállapíthatunk, hogy bár ez az ajánlat is fontos stratégiai előnyöket tartalmaz a tengely számára, mégis aránytalanul kedvezőbb alternatívát tartalmaz Japán szempontjából, mint az „asse“ szempontjából. Sokkal nagyobb ugyanis a valószínűsége annak, hogy a szovjet Japánt fogja megtámadni és nem a tengelyt. Ez esetben a tengelyhatalmak katonai segélynyújtása mechanikusan életbelépne.

Viszont Japán nem támogatná katonailag a tengelyt, ha olyan háborus bonyodalomba keverednék, amelyben a szovjet venne részt.

Hangsúlyozzuk azonban, hogy itt csak papirosterről van szó, mely egész biztos módosulna még, mielőtt ráütnék a három állam külügyi kancelláriáinak nagy pecsétjét.

Válaszolni akarunk most arra a kérdésre, hogy miért mutatott eddig tartózkodó magatartást a japán belső kormány a katonai szövetség gondolatával szemben. Előre megmondhatjuk, hogy nem azért, mivel egy cseppet is barátságosabbra lennének hangolva Angliával vagy a szovjettel szemben, mint a katonák. Valószínűleg minden japán miniszter aláírja az utolsó napokban Japánban, Kínában milliószám osztogatott röpcédulák szövegét: „British withdraw yourself from the new continent Asia!“ (Angolok, vonuljanak ki az új ázsiai kontinensről!)

A katonák reálpolitikájának eddig legalább könyörtelesen ellenmondott a gazdasági tények még ridegebb reálpolitikája.

Japán Olaszországnak és Németországnak csak négy százalékát adja el annak, amit Nagybritanniába és az Egyesült Államokba exportál. Pedig ez az export jelenti Japán lélegztvétélét, legfontosabb biológiai funkcióját, mely nélkül a keleti szigetország nem tud élni.

Az export jelenti ugyanis a devizát vagy legalább is csereeszközt, melynek segítségével Amerikától olajat, gézeket és különösen töméntelen fegyvert, municiót, illetve ezek gyár-

tásához szükséges nyersanyagot vásárol Japán, mert ezek nélkül nem viselhetne háborút, enélkül nincs lehetőség expanzív politikára és Japán kénytelen volna úgy élni, mint az egyre szaporodó sáskahad a felperzselt legelőn. Az export utján szerzett devizával vásárol gyapotot Indiában, mely nélkül leállnának a sok százezer munkást foglalkoztató textilgyárak és milliók nem juthatnának hozzá ahhoz az éhbérhez sem, melyet most kapnak és amely azért olyan alacsony, hogy a japán textiláru versenyképes legyen, hogy megvehesse száz és százmillió koldus kínai kuli és még koldusabb hindu vagy maláji benzülött.

Igy lesz a japán textilmunkás verejtékéből arany, az aranyból adélfegyver vagy ólomgolyó, ebből ismét vér és a vér nyomán expanzió, a „Volk ohne Raum“-ból világbirodalom.

Ha végleg szakít Japán a nyugati demokráciákkal, elveszti legfontosabb piacait és nyersanyagbeszerző helyeit. Az USA magatartása egy általános konfliktus esetén, melybe Japán is belesodródna, nem kétséges. Ezt a most folyó „white war“-ban, a „fehér háboruban“ is megmutatta az USA, amikor felmondta a japán-amerikai szerződést.

Nagyon alkalmas diplomáciai fegyvernek bizonyult már eddig is a csatlakozás híreivel való manőverezés.

Anglia és Franciaország mindaddig nem fogja teljesíteni a szovjetnek azt a követelését, hogy távolkeleti határait is garantálják, mert nem akarják erőszakkal betaszítani Japánt a tengely karjai közé. Viszont a szovjet ezért kacérkodik Németországgal és ezért hozta gyorsan tető alá a nemrég még tagadott új orosz-német kereskedelmi szerződést.

Ezt a fegyvert természetesen Anglia is igénybe veszi, mert értékére adja Japánnak, ha csatlakozik a tengelyhez, úgy a kontratengely is megadja a garanciákat a szovjet távolkeleti pozícióinak. (Erről a fenyegetéséről Anglia már lekésett.)

Amint látjuk — egyelőre nagy diplomáciai türelmi játék folyik a japán-német-olasz katonai háromszög terve körül. Ez a háromszög akkor fog összezárulni, ha valami nagy tektonikus rengés következik be a világpolitikában. A föld-rengésjelző intézetek szeizmográfjai azt mutatják, hogy ilyen nagyobb fajta rengés egyáltalában nincsen kizárva.

Csak az árak olcsók, minőségeink változatlanok

GOLDSTEIN LAJOS

mélyen leszállított árakon nagy választékot nyújt kesz-
tűm és kabátujdonságokban, selyem és mosóáruban.

Str. Bratianu 2.

A bélyeggyűjtés

ma már nem „játék“, nem „diákszokás“, hanem komoly jelenség, amit nem lehet sem szenvedélynek nevezni, sem tudománynak, sem más hasonló jelzővel nem illethetünk, mert mindezeknek valami közössége. A bélyeggyűjtés — bélyeggyűjtés és hogy mit jelent ez a szó, azt ma már a világon százezrek értik meg, minden népszerű jelszónál világosabban. Szenvedély, mert kétségtelen, hogy aki komolyan foglalkozik kicsiny szines bérmentesítési címkek gyűjtésével, az szenvedélyes kedvteléssel teszi azt. Tudomány, mert szakirodalma, szakértői, valóságos tudósai vannak. Űzlet, mert hiszen rengeteg nagyon értékes bélyeg cserél állandóan gazdát, nem beszélve arról, hogy a bélyeg a legkitűnőbb értékmentő befektetés.

Mindezt pedig abból az alkalomból mondtuk el, hogy sajnos nálunk még mindig nem vált általános tudattá a bélyeggyűjtés jelentősége. Az ország postai szolgálatánál mutatkoznak e tekintetben bizonyos tünetek, amelyeket panasz tárgyává kell tennünk, mert nemcsak a közérdek ellenére mutatkoznak, de ellentétben állanak az illetékes központi tényezők félreismerhetetlen szándékával is. Arról van ugyanis szó, hogy

belföldön is, külföldön is, mind sűrűbben hangzanak el panaszok a romániai postaszolgálat bélyegzési módszerei ellen. Figyelmetlenül, rosszul kezelt bélyegzőkkel és a bélyeget tönkretéző bélyegzőfestékekkel betüzik le a bérmentesítő jegyeket, amiknek pedig ma már igazán nem csupán a rendeltetése, hogy a porto lerovásáról tanuskodjanak.

A román postavezérgazgatóság mindenben lépést tart azokkal a külföldi törekvésekkel, hogy szép bélyegekkel, alkalmi sorozatokkal szolgálják ki a nemzetközi bélyeggyűjtő közönség érdeklődését. Egymás után jelennek meg a szebbél-szebb postabélyegek, amelyek az ország természeti nevezetességeit és történelmi eseményeit kívánják úgy bel-, mint külföldön népszerűsíteni. Művészi rajzok, válogatottan szép színek szolgálják ezt a célt és képzeljük el, hogy

mindezt a jószándékot egyszerűen tönkreteszi néhány hanyag postai alkalmazott, amikor elpiszkolja, összemaszatolja, egyenesen tönkreteszi a legszebb bélyegeket is.

Ugy a bélyeggyűjtő közönség, mint a román propagandaszolgálat érdekeit tartjuk szem előtt, amikor ezt szót tesszük és azon reményünknek adunk kifejezést, hogy érelyes intézkedéssel végetvetnek ennek az áldatlan helyzetnek.)

Igen tisztelt szerkesztő ur,

legutóbb olvastam az **Ország-Világban**, hogy végre szóvá tették azokat a panaszokat, amelyek a közönség részéről tömegével merülnek fel a **Telefon Társaság** részéről tapasztalt magatartás miatt. A közönség bosszankodik, dühöng, de tehetetlenül kénytelen tűrni a kisebb-nagyobb kellemetlenségeket, pedig ezek éppenséggel nem szolgálják végeredményében még a **Telefon Társaság** üzleti érdekeit sem.

Az **Ország-Világban** hangoztatott panaszokon kívül szóvá kell végre tenni azt a kiszolgáltatást, amiben az előfizetők részesülnek, ha például hiba adódik, elromlik a készülék, vagy egyéb üzemzavar akadályozza a távbeszélőszolgálat igénybevételét. Ez különben éppenséggel nem nagy ritkaságszámba, sőt ellenkezőleg, egyre gyakrabban fordul elő. Tehát amikor ilyen hibák adódnak, hiába közli az előfizető a központtal a zavart és kéri a baj kivizsgálását, a zavar okának kiküszöbölését, a társaság emberei csak késve jelennek meg, csak bizonyos idő elmúltával kezdik meg a hibakeresést, addig pedig, amíg megtalálják, vagy éppen kijavítják, az előfizető kénytelen nélkülözni készülékét, amelynek díjából azonban semmit sem irnak javára a némaságra ítélt készülék használhatatlanságának idejére. Azt pedig, hogy ha az esti órákban romlott el telefonja, senki se várja, hogy reggel előtt még csak tudomásul is vegyék bejelentését. Ez már tulsok lenne és túl gyors, a technika mai vívmányai mellett. Ugylátszik a **Telefon Társaság** csak akkor kínosan pontos és a feltétlen sürgősség híve, amikor az előfizetési díjak bevételezéséről van szó, mert akkor azután — mint tudjuk — nem ismer semmiféle mellékszempontot. Gyorsan és fennakadás nélkül működik a **Telefon Társaság** inkasszó szolgálata ...

Másik panasz, amit szintén nyilvánosságra kell hozni, mert ugyszólván mindenki tapasztalja, aki interurbán beszélgetéseket szokott folytatni, hogy

a nem helyi beszélgetések idejének lemerésénél önkényesen járnak el.

A beszélgetés idejét attól az időponttól kezdik mérni, amikor a központ megkapta a hívott városba vezető vonalat. Beleszámítják azután az összes városközi viszonylatban mutatkozó zavarokat, beleszámítják a csengetést, ami tulajdonképpen nem tartozik a beszélgetéshez, hanem üzemi szükséglet, tehát nem irható az ügyfél terhére. Szinte rendszerre avatták, hogy

az interurbán beszélgetéseknél alig mulik el fél perc a tényleges beszélgetés megkezdése után, máris jelzik, hogy az első három perc — tehát az első fizetendő egység — lejárt.

Természetesen nincs helye a tiltakozásnak, sem beszélgetés

közben, sem azután. A polgár kiszolgáltattan áll a közérdeklőségi jogának teljében hatalmas Telefon Társaság akaratára előtt és nem tehet egyebet, mint hogy — fizet . . .

Megjegyezni kívánom azonban mindezzel kapcsolatosan, hogy bár a Telefon Társaság akaratával szemben nem létezik ellenvélemény, mégis az a helyzet, hogy távolról sem vall amerikai üzleti szellemre ez az eljárás.

— **A RÉMHIRÉK IDEJÉT ÉLJÜK** és a rémhirterjesztés nemcsak a politikával, a közélettel kapcsolatosan divatozik, hanem a magánéletben is. Ilyen rémhírként terjesztették az elmúlt napokban egy ismert aradi kereskedő feleségének öngyilkosságáról szóló értesüléseket a mindentudók, akik pontos utmutatással szolgáltak arról is, hogy miért vett be az uriaszony életveszélyesen nagy altató-adagot. Jellemző arra, hogy miképpen terjednek és nőnek ezek a pletykák, hogy mire a második emberhez került, már azt rebesgették, hogy a férj lett öngyilkos, a méregből akasztás lett, viszont a tett elkövetésének oka tekintetében nem történt változás. Érdekes, hogy az öngyilkossági hír körülbelül egy héttel azután kelt szárnyra, mint amikor a szóbeszédre alkalmat adó kis baleset történt, úgy hogy a híresztelések eleven cáfolataként, a kereskedő felesége személyesen jelent meg üzletében állítólagos öngyilkossági kísérletének másnapján. Milyen érdekes, hogy ezekben az eseményektől terhes napokban sem pihen az emberek fantáziája és a hirverők szája. Száll a pletyka szájról szájra, száll, száll az emberek között és legtöbbször éppen a pletyka az, ami később újabb botránykrónikai eseményekre vezet. Az emberek változatlanul sokat foglalkoznak mások, lehetőleg szomszédaik magánéletével, turkálnak benne, nyugtalan kézzel motoznak olyan momentumok után, amit azután villámgyorsan továbbadhatnak. Azután feldolgozzák, megnagyítják, kiszinezik és körülbeszéli a pletykára alkalmas észrevételek legkisebb megnyilvánulását is, nem törődve azzal, hogy mások életébe gázolnak és embereket, családokat tesznek boldogtalanná. Szomorú, de az emberek jelentős hányada reszkető érdeklődéssel figyel a pletykákra és bármit is mond szenteskedő morálprédikációkban, kedvenc olvasmánya a botránykrónika. Ebből a szenvedélyből él az a sajtó, amelyet azután annyit szidnak, de amelynek létjogosultságát igenis a közönség ezirányú érdeklődése jelenti. Amíg más hálósobáiba, ebédlőjébe és szalonjába kukkant be a botránykrónikás, nincs is semmi baj, csak azután, akkor csattan fel a tiltakozás, amikor „saját területre“ téved a lap intimpistája.

B É L Y E G Z Ó K E T

olcsón, jól és
azonnal készít

Stampa

bélyegzőgyár, Arad,
Str. Eminescu 12.

Nem lehet elhallgatni

Az elmúlt napokban aradi és más erdélyi lapok érdekes apróhirdetést közöltek, amely szerint egy nagyvállalattól vagy tizféle állás vár betöltésre, az érdeklődők csak küldjék be ajánlataikat „Szorgalmas” jeligére a különböző lapok kiadóhivatalaihoz. Megjegyezte még a hirdetés, hogy az ajánlatokhoz tizenkét lei válaszbélyeg mellékelendő.

Természetesen rengeteg ajánlat érkezett be a lapok kiadóhivatalaihoz „Szorgalmas” jeligére. A felsorolt foglalkozási ágak mindegyikében akadt az erdélyi városokban joggyőnéhány ember, aki szeretett volna a jelenleginél jobb munkafeltételekhez jutni és megkockáztatta az ajánlat beküldését, meg a tizenkét lei válaszbélyeget.

Ennek a bélyegnek azonban csak elnevezése volt „válaszbélyeg”, a valóságban ugylátszik egészen más célokat szolgált.

Választ ugyanis — tudomásunk szerint — egész Erdélyben egyetlen ember nem kapott beküldött ajánlatára. Ezt azzal is magarázhatnók, hogy mire az ajánlatok beérkeztek, már más ajánlkozókka betöltötték az üresedéseket. De ennek a magyarázatnak ellentmond az a tény, hogy nyilvánvalóan azért szoktak az emberek válaszbélyeget bekülden, hogy azt értesítésükre használják fel, még abban az esetben is, ha a válasz negatív. Mivel pedig ez nem történt meg, joggal tehető fel a kérdés: hogy lehetséges ennek a már régen elavultnak hitt fogásnak sikeres alkalmazása, amikor pedig a cél annyira átlátszó? Mert kétségtelen, hogy itt egyszerű trükkről van szó, trükkéről, amelynek célja nem üresedésben lévő állások betöltése, hanem a „válaszbélyeg” megszerzése. Ezt bizonyítja az a körülmény is, hogy éppen tizenkét leiben határozták meg a válaszbélyeg értékét. Helyben 5 lei, belföldön 7 lei, ajánlva pedig 15 lei a levelek bérmentesítése. Kérdezzük tehát, miért határozták meg 12 leiben a bekért bélyegek összegét? Honnan vették ezt a számot, amely teljesen eltér a postai dijszabás valamennyi tételétől?

Nem kétséges, hogy a hirdető, vagy hirdetők nem küldhették volna be saját magukhoz ajánlataikat, vagy legalább is jogtalanul használták volna a „Szorgalmas” jeligét. Ezeknek az embereknek nem a szorgalmas munka, hanem

a fáradságnélküli, könnyü pénzszerezés a céljuk, mint ahogyan már számos esetben kiderült, hogy az ilyen „válaszbélyeges” ügyek egyszerűen a hiszékeny emberek becsapását szolgálják. Éppen ezért, ha még nem tűnt volna fel, figyelmeztetjük az illetékes hatóságokat arra, hogy kiemberek becsapásával mennyi szélhámosság történik és

ha ilyen nyilvánvalóan kiderülhető alkalom kínálkozik, mennyire szükséges a jóhiszeműséggel visszaélők ártalmatlanná tétele. Tessék megvizsgálni, milyen célból és milyen elgondolással tették közzé a lapokban ezeket a hirdetéseket, amelyekre legalább ezer, de valószínűleg ennél is sokkal több érdeklődő nyújtotta be ajánlatát. Ha pedig talán kimutatható lenne, hogy egy-két embert válaszra méltattak a hirdetők — alibi szerzésnek nem a legrosszabb módja —, akkor azt is számon kell kérni, hogy mi történt a többi tízenkét lejjel, amelyek soha sem szolgálták a válaszlé-
vél bérmentesítését...

Hogyan nyomoz **a rendőrség rablási ügyben** **Az első lépéstől — ezer nyomon át — a tettesig**

(Bukarest.) A rendőri szakértők és statisztikusok megállapítása szerint — ezt egyébként az újságolvasók is megfigyelhették a lapok rendőri krónikái alapján, — a legtöbb rablás az amerikai metropolisokban történik. Ott, ahol aránytalanul jobban szerelik fel a közbiztonsági közegeket, mint Európában. Viszont megállapítható, hogy a kontinensen Bukarestben történik a legkevesebb rablás — hála a csendőrségnek és rendőrségnek. Bukarestben évente átlagosan csak nyolcvan-száz rablás történik. A bukaresti rendőrséget dicséri az a statisztikai adat is, hogy a rablási nyomozások eredménye Bukarestben igen kedvező.

Nem lesz érdektelen, ha ezekután megismerkedünk az-
zal, hogy nagyjában — mert erről pontos szabályt felállítani a dolog természeténél fogva lehetetlen —, melyek azok a feltételek, amelyek nélkül egy-egy rablás tettesét elfogni szinte fizikai lehetetlenség.

MIERT NEHÉZ MOST A NYOMOZÁS

Kezdjük ott, — ezt is csak kevesen tudják —, hogy a rablások felderítése mindig nehéz fejtörést okoz a rendőrségnek.

A tettesek majdnem kivétel nélkül ismeretlenek.

Csak gondolni, következtetni lehet egy bizonyos körre, ahol a rablót kereshetik. Így például, a legutóbbi, a Gara de Nord vasuti állomásnál történt rablás esetében azt tételezi fel a rendőrség, hogy a tettes csak környékbeli ember lehet. Hiszen idegennek aligha jutott volna eszébe ezt a helyet kiválasztani. Pedig, képzeljük csak el, hányan járnak ezen a forgalmas ponton. Hány ezer és ezer embert kellene végigkérdezni, nehéz és több órán át tartó keresztkérdések-

kel, míg a személyleírás alapján megállapíthatná a rendőrség, hogy közöttük van-e a rablás elkövetője!

A VÖRÖS SÁL

A rablások kilencven százalékát éjjel, vagy sötétben követik el. Ennél az esetben is este féltíz óra tájban állott a rabló az állomás egyik bejárója elé. A sötétség, a gyors menekülés, a szembehuzott kalap vagy a sűrűn használt arceltakarás:

mindannyi a felismerés megnehezítését célozza.

A legutóbbi esetben vörös sállal takarta el arcát a rabló. Lehet, nagyon könnyen lehet azonban, hogy éppen ez a vörös sál vezeti majd nyomra a rendőrséget. Talán olyan módon, hogy valahol meglelik és a találat helye árulja majd el vagy a rabló hollétét, vagy legalábbis a menekülés útját, ami szintén nagy könnyebbségére szolgálhat a nyomozóknak.

A rendőrség éppen a fentiek miatt rendszerint nagy apparátussal fog a rablások nyomozásához. Munkát, időt, fáradságot nem kímélve dolgozik és összes technikai felszerelését is a kutatás, a tettes elfogatásának szolgálatába állítja. Nagy szükség is van erre a lázas sietségre.

Másfajta büncselekményeknél az elkövetés módjából és bizonyos következtetésekből szinte megdönthetetlen támpontokat tud levonni a szakdetektív a tettes személyére.

Ámde a rablás olyan „bűnműfaj”, amelyet nem igen lehet csoportokba osztályozni.

A tolvajok például rendszerint „szakmunkások”. A zsebtolvaj csak zsebből lop, a kirakattolvaj nem tőu fel zárat, az álkulcsos betörő nem lop a színházi ruhatárnál és a kasszaszafuró nem „züllik” le annyira, hogy villamoson, autobuszon, a tolongó tömeg közé furakodva, lopjon.

Fontos szabály az is, hogy a tolvaj mindig megmarad a maga egyéni szabályai mellett

és így szinte már a munkájából meg lehet állapítani, hogy X. Y. volt a bank vasszekrényének kifosztója, mert csak ő használ hidegvágót, Z. B. fémolvasztóval nyitotta ki a páncélszekrényt és A. K. elektromos hegesztőkészülékkel „dolgozik”.

A rablásnál nincs ilyenféle szabály és nincs kategorizálás sem. Rabló nincs, vagy csak alig akad visszaeső. Ezzel szemben, akinek egy rablás sikerült és csaknem százszázalék bizonyossággal állíthatjuk, hogy megkísérel egy másik rablást is. Ebben a második esetben az első rablásnál alkalmazott módszer szerint jár el.

A „SZAKRABLÓK”

Ott, ahol a rablások gyakori büncselekmények és ahol a rablók ártalmatlanná tétele ritkább, mint nálunk, már in-

kább kifejlődhetett a specializálódás. Így Amerikában vannak „szakrablók“. Külön autórablók, bankrablók, gyermekrablók és olyan rablóbandák, gengsztertársaságok, amelyek csak olyan embereket rabolnak ki, akik elhagyott helyekre, erdőségekbe, ligetekbe vagy szigetekre szoktak kirándulni. Külön rendőrségük van már ezeknek a különböző fajtájú rablóknak, különben ezek közé kell sorolni még a legdivatosabb rablókat, a vonatrablókat is.

Azért a rendőrség szempontjából mégis bizonyos módon csoportosítják a rablásokat nálunk is. Így a rablásoknak mintegy nyolcvan százaléka — uccai rablás. Sötét, kevésbé forgalmas uccákon részeg embereket támad meg a rabló; sétányokon és ligetekben nők retiküljeit rabolják el. Másik kedvenc munkatere a rablóknak a trafik és a tejcsarnok. Ezeket a rablókat rendszerint a hengegésük árulja el. Ilyen helyekben többnyire nők teljesítenek szolgálatot, sokan fordulnak meg és egy olyan ember, akinek van a bűnre hajlamosága, a kínálkozó alkalommal élve, — pontos helyszíni tanulmányozás után — elköveti a rablást.

Egy időben meglehetősen gyakori volt Bukarestben a taxisoffőrök kirablása is, de miután a rendőrség az áldozatoktól kapott kitűnő adatok alapján csaknem minden esetben elfogta a rablót, most már megszűnt ez a műfaj nálunk. Sűrűn előfordult egy időben az is, hogy az üzleteikből hazatérő kereskedőket vagy pénztárosokat meglesték és megtámadták rablási célzattal. Mióta azonban az üzlettulajdonosok és pénztárkezelők óvatosabbak, ez a rablási mód is megcappant.

Bankrablásról az utóbbi időkben nem tud a bukaresti rendőri krónika.

MIKOR VAN GYORS EREDMÉNY

A fentebb közölt rablási esetekben kivétel nélkül készpénzre „ment“ a rabló és már maga ez a tény is megnehezíti a nyomozás munkáját.

Sokkal könnyebben tud a rendőrség olyan esetben dolgozni, ha a rabló nem készpénz, hanem más értéktárgyat rabol el.

Így például az egyik legutóbbi rablógyilkosságnál, amelynek egy öreg asztalos esett áldozatul, milyen hamar kézrekerültek a tettesek! Huszonnégy órával a bűncselekmény felfedezése után már pontosan tudták, kik követték el a rablógyilkosságot és még nem mult el újabb huszonnégy óra, amikor már mind a ketten a rendőrkvesztura egyik cellájában várták további sorsukat. Az asztalostól ugyanis egy monogrammos pecsétgyűrűt raboltak el, melyet ékszerésznél értékesítettek. Az ékszerész ezt jelentette a rendőrségnek és miután pontos személyleírást tudott adni az eladóról, játszi könnyedséggel fogták el őket.

Ha csupán készpénz és különösen kevés pénzt rabol el

a tettes, olyan körülmények között, ahol nem lehet közel-
félni e körülményeket ösmerő személyéhez, mint például:
trafik, tejcarnok, pénztár stb. ugyyszólván nincs semmi
nyom, amelynek alapján kutatni lehetne.

Ötszázleiest vagy akár ezerleiest is minden feltűnés
nélkül felválthat a rabló akármelyik nagyforgalmu trafik-
ban, vagy más üzletben. Ugyan kinek jutna eszébe ezért
gyanut fogni? Milyen más lenne a helyzete a rendőrségnek,
ha például tizezer leies bankjegyek lennének forgalomban
és egy ilyen cimleteket akarna felváltani a haramia! Ez már
elég ok lenne, hogy gyanut keltsen és rendőrkézre jusson.

Valóban megállapithatjuk a fentiek alapján, hogy a
rendőrséget senki részéről sem érheti szemrehányás azért,
mert egy-egy rablás, vagy rablógyilkosság tettesét nem tud-
ja kézrekeríteni. Bizony nem könnyü munka ez! Igaz, a kö-
zönség azt mondhatja, azért van a rendőrség, hogy a nehéz
problémákat is megoldja. De ha a közbiztonsági szerv min-
den lehetőet elkövet, nem érheti vád.

Nézzük csak, hogy például az előbb említett legutóbbi
vasuti rablóról mit tudott a nyomozó hatóság megállapítani
és mit következtethet ezekből, illetve milyen nyomravezető
adatok állnak rendelkezésére.

1. A tettes ismerős a helyszínével, tehát valószínű-
leg környékbeli.

2. Vörösszinü sállal takarta el arcát. Talán jelent-
kezik majd, akitől kapta, vagy akinél vásárolta. Lehet,
hogy menekülni igyekszik ettől a ránézve veszedelmes
bünjeltől és eldobja. Ahol megtalálják, arrafelé kell a
haramiát is keresni.

3. A rablás helyén felejtette barna bőrből készült
aktatáskáját, melyen egy gyári jegy elárulta a gyárat,
ahol készült s ezen elindulva, megállapították, hogy
melyik kereskedőtől vásárolhatta a keresett rabló.
Hogy mikor vásárolhatta, az is kiderülhet. Talán a ke-
reskedő emlékszik is a vevőre és még a rendelkezésre
álló személyleírásnál is pontosabb adatokat közölhet a
hatósággal.

4. Valószínűleg a tettes bal felső testén, a mell
és a váll környékén lőtt seb van. Ha gyógyittatni akar-
ja magát, az orvos, aki a lapokból értesült az ügyről,
gyanut foghat és rendőrkézre juttathatja.

5. Az állomás két vasutasa a tettes ruháját és sze-
mélyleírását egészen pontosan elmondotta a rendőrség-
gen, sőt közölt egy rendkívül kitünő ismertető jelet: fel-
tünő hangja van a tettesnek, ugynevezett kappan-
hangon beszél és szemei kárikásak.

EZERSZER IS ELŐLRŐL KELL KEZDENI...

Mindössze ennyi adat áll a hatóság rendelkezésére.
Nemcsak a szakember, hanem az ujságotlvasó is megállapít

hatja, hogy mindez édes-kevés ahhoz, hogy biztos nyomon keresse a rendőrség a rablót.

Mit tehet tehát a rendőrség? Kutathat és köreshet e sovány nyomok alapján, amelyek bizony kevés reménnyel kecsegtetnek. Éppen ezért kénytelen a legnagyobb eréllyel és fáradságot nem ismerve razziázni. Mindenkit, akire csak a legkisebb gyanu hárul, alaposan kikérdezznek: hol járt a kritikus időben, miből él? Van-e pénze? Nem vásárolt-e mostanában aktatáskát? Van-e, volt-e piros sálja neki, vagy nőismerősének és hogy nem költekezett-e az utóbbi napokban feltűnően?

Mennyi kérdés! Mennyi lehetőség! Mennyi fáradság és mennyi akaraterő! Százszor eszerszer előről kell kezdeni.

A szakemberek azonban nem így gondolkodnak. A vérbeli rendőrök azt mondják, hogy az ilyen ügy az igazi „szép ügy“. Az, amelynél nincs, vagy alig van halvány nyom és ezen elindulva — kerül kézre a tettes. Az, amelynél az észnyomozás jut érvényre és nem a véletlen, aki — valljuk be őszintén — versenytárs nélkül a világ legtehetségesebb detektívje...

— **ELTUNT ARADON A GYUFA** — panaszzalják egyre gyakrabban és ez a panasz nem csak aradi vonatkozású, mert más városokban is ugyanez a helyzet. A gyufa eltűnését általában vagonhiánnyal indokolják. Cazonban megállapítható, hogy a vagonhiánnyal kapcsolatos esetleges zavarokat csak növeli a — **spekuláció**. Amikor felmerült a gyanu, hogy a közlekedési viszonyok terén mutatkozó bizonyos nehézségek következtében esetleg fennakadás következhetik be, egyszerre, máról-holnapra megszűnt a gyufa rendszeres árusítása és csak kivételes esetekben szolgálták ki a vevőket az elárusítóhelyeken. Szinte kiváltság számba megy, ha valaki minden további nélkül vásárolhat gyufát, ilyenkor is rendszerint diszkréten odasugják a vevőnek, hogy „**tessék eldugni, nehogy meglássák...**“ Sok panasz hangzott már el emiatt és úgy értesülünk, hogy egyes helyeken már csak felárral szolgálják ki ezt a fontos szükeleti cikket. A gyufán is nyereszkednek azok, akik mindig és mindenkor megtalálják a spekuláció lehetőségét és valószínűségi zugeladó-központok létesültek, ahol egy leu tulfizetés ellenében bárki kaphat már gyufát. Amikor valószínűségi hadjárat folyik az árdrágítók ellen, nem lehet figyelmen kívül hagyni a gyufafronton felmerült panaszokat sem. Nem csak az ellen kell fellépni, hogy tulfizetést követeljenek a gyufáért, de azt is, hogy eldugják, akár áremelkedés reményében, akár pedig azért, hogy csak külön „**megtiszteltetés-képpen**“ szolgáltatassák ki ezt a fontos, elsőrendű közszükeleti cikket.

Hozzászólás

a gázvédelmi kurzusokhoz

Országszerte megkezdődtek a gázvédelmi és légitámasztás ellen való védekezésre kiképző tanfolyamok, ezrével tolonganak az emberek az előadóhelyek körül és a rendszert szüknek bizonyuló helyiségekben. Az a nagy érdeklődés, amely megnyilvánul a polgári lakosság kiképzése iránt, azt bizonyítja, hogy nem csupán a büntetések, a kilátásba helyezett rendszabályok készítetik az embereket az előadásokon való részvételre, hanem a közönség tudatában van annak, hogy

saját érdekét szolgálja, amikor felvilágosításokat szerez- miképpen kell védekeznie háborus veszély idején.

De ezen a megállapításon kívül egyéb megállapítások egész sora kínálkozik ezzel kapcsolatosan és az **Ország-Világ** szükségesnek tartja a kérdés alapos megvilágosítását, mert közérdek az, hogy a polgári lakosság kiképzése fennakadás nélkül, lehető legmegfelelőbb módon történjék meg.

Elsősorban is szóvá kell tennünk, hogy

lehetetlenség az emberek ezreit állandóan és rendszeresen elvonni munkájuktól.

A munka zavartalan és zökkenésmentes folyamatának fenntartása az egész ország érdeke, nem a legszerencsésebb mód tehát a termelési folyamat zavaró körülményeinek hatósági megrendezése. Mert nem csupán az egyórás előadásokról van szó, hanem arról is, hogy minden munkaerő előadásonként legalább két, két és fél órát veszít. Tessék kiszámítani, hány millió lei értékű munka-óra elvesztését jelent ez az egész országban! Talán soha sem volt annyira igazság az a szólásmondás, hogy „**az idő pénz**“, mint éppen most, amikor annyi munkáskéz nélkülözésével kell számolni, az ország védelmének fokozott követelményeinek idején.

Másik szempont az, hogy az ilyen tömegelőadások soha sem lehetnek teljesen célravezetőek. Összezsufolt tömeg, szűk terem, rossz levegő, ezer figyelmet elvonó mellékkörül-mény játszik közre ilyen esetekben, úgy hogy az előadás nagy általánosságban véve nem jut, mert nem juthat el olyan mélyen a hallgatóság tudatába, ahogyan az feltétlenül szükséges lenne. Megtörténik az is, hogy az előadóhelyiség befogadóképessége akadályozza a hallgatóság jelentős részét a kiképzésben való részvételben, ami szintén hátrányosan befolyásolja a végső cél megvalósítását.

Egyéb szempontok is közrejátszanak, együttvéve pedig felvetik a kérdést: nem lenne vajjon helyesebb, ha más megoldási lehetőséget keresnének és találnának? Az **Ország-Világ** szerkesztősége több szakértő véleményét kérte

ki és ezekből egyöntetűen az a meggyőződés kristályosodott ki, hogy

az írásos ismeretterjesztés útján való polgári kiképzés sokkal célravezetőbb lenne, mint a jelenlegi módszer.

Az elmondott szó elröppen, soha sem marad meg úgy az értelemben ágyazva, mint az olvasott szöveg. Olyan igazság ez, amelyet nem lehet letagadni és amelyet gyakorlatilag kellene érvényesíteni a polgári kiképzés terén. Mennyivel más hatása van a gázvédelem és a légvédelmi intézkedések ismertetésének akkor, ha azt írásban kapja kézhez a közönség,

ha mindenki úgy és annyszor olvassa el a szöveget, ahányszor jónak látja.

Mennyivel célravezetőbb, ha a tennivalók, a védelmi eljárás leírása állandóan kéznél van és azt szinte kívülről tanulhatja meg mindenki! Emellett lehetőség kínálkoznék arra is, hogy mindenki saját nyelvén olvashassa az előírásokat és intézkedéseket, ami sokban hozzájárulna az elmondottak alapos és érdemben való megértéséhez.

Mint legmegfelelőbb ajánlhatjuk tehát az ismeretterjesztő nyomtatványok elkészítését.

Házról házra járva, minden család számára egy, vagy esetleg több példány ilyen ismeretterjesztő könyvet lehetne szétosztani, amit azután úgy tanulmányozhatna mindenki, hogy a lefektetett irányelvek valóban átmennének a köztudatba. Mindenki akkor vehetné elő ezeket a nyomtatványokat, amikor ideje van, a családok együtt tanulmányozhatnák, a szomszédok megbeszélhetnék és mindebből valóban gyakorlati siker alakulna ki.

Mivel pedig mindenki tisztában van azzal, hogy légvédelmi kiképzése saját érdeke, senki sem zugolódnék, ha azt a néhány leit, amit a nyomtatványok előállításának szigoruan önköltségi ára jelentene, ki kellene fizetnie. Minden polgár döbbenve gondol arra a lehetőségre, hogy adódhatik olyan helyzet, amikor tájékozatlanul, tehetlenül áll egy esetleges támadás pokoli forgatagában és nem tudja, mit kell tennie.

Mint a harang nyelv nélkül

olyan a gyáros, vállalkozó, kereskedő, iparos reklám nélkül. Uj vevőket ma már csak szabadtéri reklám által szerezhet, mert bármilyen jó árut tart vagy készít,

nem tudja értékesíteni, ha nem propagálja. Az
ORSZÁG-VILÁG „AGGE“ REKLAMOSZTÁLYA

elősegíti igyekezetét és készséggel bocsátja rendelkezésére tapasztalatait. Tegyen kísérletet!

Bulv. Regele Ferdinand 19.

Telefon 15—25.

„Cash and carry!“

menekülünk az átmenetektől

Az itt következő történet nem mese. Előrebocsájtjuk ezt az örök kételkedők kedvéért, bár aki ismeri a huszadik század harmincas éveinek végefelé működő ügynökök módszereit, az nem kételkedhetik abban egy percig sem, hogy a történelmi hűség jellemzi az itt kövekezők minden mondatát.

Néhány napja történt, hogy egy ismert uriaszony kis „zsurt“ adott barátainak. Lehetek vagy hatan-nyolcan és a legjobb hangulatban voltak együtt, amikor a szobalány jelentette, hogy valaki keresi a háziasszonyt. A nagyaágos asszony kiment és mosolyogva jött vissza, nyomában egy szerény, kicsit zavart, magyarul is, németül is csak törve beszélő férfi jött a szobába, aki koffert cipelt. A háziasszony és a jövevény felváltva mondták el, hogy X. ur csehszlovákiai menekült, a megszállást közvetlen megelőző napokban menekült el és sikerült magával hoznia némi árut. De — mondotta — ne tessék ezt elmondani senkinek, mert az áru, hm, hogy is mondjam csak, hát behozatali illeték lerovása nélkül került az országba. Ezért is tudja rendkívül, egészen rendkívüli olcsó áron adni.

Erre azután kicsomagolta árukészletét, illetve a mintákat. Szébbnél szébb törölközők, zsebkendők, fehérneműk és más egyéb te. tilholmik kerültek elő a kofferből és a hölgyek majd elszédültek, amikor meghallották az árakat. Valóban csakis csempészáru lehetett az, amit ennyiért árusítanak, ráadásul házhozszállítva, egy szegény, szegény csehországi menekült által, akin még segítenek is, ha vesznek tőle...

Röviden, a jövevény nagy üzletet csinált. Sorra vette fel a rendeléseket és minden hölgy igyekezett kitenni magáért. Jótékonysági érzésük felébredt bennük. No meg az olcsó vásárlási lehetőség iránti érzék.

Amikor pedig a csehszlovákiai menekült már minden lehető eladott és szépen feljegyezte a rendeléseket, a vevők nevét és lakáscímét — azzal, hogy még aznap, vagy legképsőbb a következő nap reggelén leszállítja az árut —, elkezdett visszacsomagolni. Közben megjegyezte, hogy természetesen előleget nem kér, az áru akkor fizetendő, amikor leszállítja. Ez döntő érv volt és a hölgyek boldogan néztek össze, hogy „na lám, mégsem szélhámos a mi menekültünk“. A szerény, halkszavu ember pedig elkezdett csomagolni. Visszacsomagolta a kirakott mintákat és ahogy hajladozott, dolgozott, kivett egy teljes vég vásznat a kofferből és az asztalra tette. Ezt az árut eddig még nem mutatta. Most

sem ajánlotta, hanem csak mintegy véletlenül vette elő, hogy helyet csináljon a kofferben.

Meglátta ezt az egyik hölgy és kíváncsian kérdezte:

— Há: ez mi?

— O, semmi, semmi — mondotta a menekült —, ez nem is eladó. Csak úgy véletlenül van nálam. Nem is adom el, mert ennek az ára napról-napra emelkedik, rendkívül finom cseh árú, ma már nem is lehet ilyet kapni, hát — tette hozzá jóvalis mosollyal —, kicsit spekulálok ezzel az áruval...

Több sem kellett a hölgynek. Azonnal kezdte kapacitálni az ügynököt. Hogy így, meg úgy, de csak adja el neki, mert bizony meg akarja venni. Hogy micsoda beszéd az, nem lehet kosarat adni, ha már ennyit vásároltak tőle. Olyan erélyes volt a hölgy, hogy szegény menekült mit tehetett? Végre alkuba bocsájtkozott. Azt mondta, hogy bizony ez egy kicsit drága árú, de hát, ha már meglátták és annyira akarja a Nagyságos Asszony, hát ennyiért és ennyiért oda adja. De egy lejjel sem adhatja olcsóbban. Így is ráfizet.

Száz szónak is egy a vége, az üzlet létrejött, sőt ebben az esetben az árú is ottmaradt, természetesen készpénzfizetés ellenében. Azután a menekült vette a kalapját és a kofferjét, „kezeiket csókolom“, mondotta, és „még ma este, vagy holnap reggel leszállítom az árut“, majd csendesen távozott.

A hölgyek, ha lehet, még jobban érezték magukat ezek után. Élvezték a jó vásár derűs hangulatát. Aztán szépen hazamentek, Nagyságos Asszony, aki a vásznat vette, csomaggal a hóna alatt sietett otthona felé. Utközben találkozott egyik ismerősével, aki textiltereskedő. Gyorsan elujsgolta, milyen alkalmi vételben volt része és — a titoktartásra való különös tekintettel — elmesélte a szegény csehszlovák menekült történetét. És hogy hitelt szerezzen szavainak, gyorsan kicsomagolta a vég vásznat és megmutatta.

A kereskedő megnézte az árut és mosolygott. Azt mondta, hogy ez valóban alkalmi vétel. Ilyen árut csak minden textilüzletben lehet vásárolni, ha kell, ezer véggel is, mert hiszen belföldi gyártmány. Mégpedig gyenge minőség. Ami a vétel alkalmi voltát illeti, annyiból áll ez, hogy valóban ritka alkalom, amikor az üzleti ár háromszorosát kellett megfizetni csak azért, hogy holmi „szegény cseh menekültet támogasson“ a hiszékeny vevő. Ugyanis a jutányos ár épp a háromszorosa volt a bolti árnak...

...Kell-e ezek után még megsugnunk azt is, hogy a derék „menekült“ soha többé nem jelentkezett? Azt hisszük, nem. Ám az vessen rá követ, aki azt állithatja, hogy a vég vásznat ráerőszakolta vevőjére. Dehogy. Hiszen valószínűleg a valóban hihetetlen olcsón „eladott“ és tényleg csehszlovák gyártmányu minták szerint megvásárolt árúkat

is leszállította volna... ha egyáltalában lett volna birtokában ilyesmi...

Az élelmes ügynökről időközben az is kiderült, hogy pompásan beszéli a hazai nyelveket, — Temesváron lakik évtizedek óta és — egy mukkot sem beszél csehül...

Hegymászó iskola - egy párisi ház ötödik emeletén

Mire képeseka nők? - Gépek a hegyibelegség ellen

A Faubourg Saint Jacques-utca egyik ötemeletes házá-
nak kapualjában zománcozott tábla vonja magára a járóke-
lők figyelmét ezzel a különös felirattal: „**Dr. Pierre Ma-
deuf alpinista iskolája**“. A ház előtt pompás gépkocsik vá-
rakoznak, ami ebben a külvárosi negyedben már önmagá-
ban véve is feltűnő jelenség. A sötét kapualjából olykor
siklással vág neki a tükörsima, aszfaltozott uttestnek. Csak-
hamar újabb kocsi érkezik, újabb elegáns hölgy száll ki be-
lőle. Férfi alig akad a távozók és érkezők között, úgy lát-
szik, ez a „**hegymászó iskola**“ növendékeit főképp a felső tiz-
ezer ráérő hölgyei közül válogatja össze.

*

Amikor belépek a központi terembe, az első percben
azt hiszem, bolondok házába, vagy legalább is olyan inté-
zetbe tévedtem, ahol megrázkódott idegrendszerű, a vilá-
gtól elzárt betegeket kezelnek különleges módszerekkel ta-
pintatos orvosok.

**Köröskörül különleges gépezetek inognak, forognak,
billennek, sustorognak, mindegyikükben egy-egy csinos,
fiatal hölgy szenved fehérbluzos, komolyképű segédek
felügyelete alatt.**

Az egyik sarokban lapos pléhpalló rázódik és emelkedik két
tornaruhában feszítő szőke amazon talpa alatt. Kitűzött fel-
adat: egyiküknek sem szabad elvesztenie az egyensúlyát.

Egy másik durcásképű borzas lányzó egy varrógépre
emlékeztető alkotmányba ékelve ül s meztelen lábaival szor-
galmasan hajt egy nehezen járó tömör acéllapot föl-le. Cél:
a lábujjak izmainak megerősítése.

Amott egy férfi (végre férfi) lihegve feszül neki a fal-
ba erősített, ugynevezett kihuzós szerkezet drótkötelé-
nek, melyet a mellére szijjazott bőrlap segélyével minél mesz-
szebbre kell kihuznia mellizmainak megerősítése véget. Egy
magas, barna fiatalasszony arányos termetét megirigyelhet-
né a legkarcsubb hollywoodi filmesillag, egy a menyezetről
lelő vízszintes auógumi-abroncsra emlékeztető rejtélyes
gépezet közepén állva, két feszülő karjával imbolygatja
előre-hátra annak karimáját, miközben csipője hol jobbra,
hol balra vetül. Mások a falakra szerelt svéd létrákon kusz-

nak fel, le vagy rugózott keplőket csattogtatnak a kezükben, három hölgnövendék pedig szétfeszített lábbal és kézzel ollószerűen kuszik fel két párhuzamosan a menyezetnek meredő deszkafal között, amelyek valamilyen szűk riánás két oldalát jelképezik.

Ha az ember kimegy a széles tetőtéraszra, itt is folytatódik ez a „**lázás tevékenység**“. Férfiak és nők — többnyire nők — szaladnak, kusznak, ugrálnak, egyikük asztalt emel fel, amelynek közepébe lyukat fűrészelték s lapját két homokzsákkal sulyosbitották, a másik nekiszalad a francia módra kiálló kémények párkányzatának és felhuzakodik rá, a harmadik majd összeroskad a mellére, hátára, lábszárraira csatolt nehezekek súlya alatt. Mindez a szerkezetek recsegése, buzditó kiáltások, vezényszavak, iparkodó lihegések közben zajlik le, a terem pallójáról és a terrasz ledöngölt agyagszintjéről finom, barnás por szállong és lent, a vaskorlát tulsó felén, ott fürdik a tavaszi fénytörésben, korros tűzfalaival, ferde homlokzataival, zezzugos utcatömkelegével: **Páris**.

— Meghiszem, hogy első percben elcsodálkozott! — mondja egy nyájas öregur: **dr. Madeuf**, az „iskola“ alapító-tulajdonosa. — Pedig a magyarázat fölötte egyszerű. Ezelőtt három évvel jöttem arra a gondolatra, hogy mivel a mai fiatalság közül egyre többen hódolnak a téli sportoknak és mind gyakrabban üzik nyáron a hegymászást, elő kellene készíteni őket az ezzel járó nehéz testi feladatokra. Mert a sielő, vagy hegymászó nem sajátíthatja el a „**messterség**“ fogásait a helyszínen — akkor már késő volna!

— Szóval ezek a különböző gépek . . .

— . . . az izmokat, végtagokat, a mellkast, a csipőt dolgoztatják. Van olyan készülékünk, amely elszédíti a növendéket, a másik összerázza, a harmadik nem mozdul a helyéről, bárhogyan neki is gyürközik . . . Így érzük el, hogy a test minden porcikája hozzáidomuljon a kiszemelt sport követelményeihez.

— Mennyi ideig tart ez az „előkészítő tanfolyam“?

— Attól függ, ki milyen tehetséges. Amint láthatja, növendékeim a legjobb társadalmi osztályból kerülnek ki és nagyon . . .

E pillanatban a terem tulsó végéből harsány sikitás halatszik: egy dundi, 17—18 éves lány szédelegve száll le „a hegyibetegséget adó gépezetről“ és kitámolyog az öltözők irányába.

— . . . nagyon ügyesek, — fejezi be legkedvesebb mosolyával a professzor. — Ha némelyik olykor át is esik holmi apróbb rosszulléten, annál jobb. **Szédüljön el itt és nem egy nyolcszáz méteres szakadék felett!** . . . A valamirevaló sportember edzett. És az én növendékeim alaposan megedződnek, erről biztosíthatom!

2600 állomás harca egy hullámhosszért

(Temesvár.) Aki különösen az utóbbi hetekben rádiót hallgatott, bosszankodva állapította meg, hogy a keresett állomást nem találja meg a megszokott hullámhosszon.

A világ nagy rendetlensége — így gondolkodott valószínűleg a hallgató — most már a levegőben is jelentkezik, a légiháboru nagy divatja már az éterben is megkezdődött.

Ebben van valami igazság.

A rádióhullámok életében valóban **döntő változások és forradalmi átcsoportosítások történetek** — még pedig súlyos és heves harcok után, amelyek — mint most kiderült, a politikától sem voltak egészen mentesek. A nyár elején megírták a napilapok, hogy Montreuxben, a világhírű svájci fürdőhelyen a Genfi-tó partján

nyolc hétig harcoltak a rádió vezetéi: nyolc héten keresztül nem tudtak megállapodásra jutni a rádióhullámok felosztásának kérdésében.

Itt olyan harcról van szó, amely minden bizonnyal mindazokat is érdekli, akik nem tartoznak a rádió nagy hívei közé és csak elvétve nyitják ki a készüléket. (Én is ezekhez tartozom.) Ami azonban nem változtatott a tényen, hogy rég nem hallgattam semmit olyan nagy érdeklődéssel, mint egy temesvári elektromérnök barátom felvilágosításait a hullámhosszak nagy háborujáról.

2600 ÁLLOMÁS ÉS 110 HULLÁM

— A montreuxi konferenciát — kezdte szavait informátorom —, amelyen a világ minden országának rádió-delegátusai résztvettek, békekonferenciának kellett tekinteni. (Mint minden békekonferencia, úgy ez is **rendkívül harcias volt.**) Békekonferencia volt a Genfi tó partján — alig nyolcvan kilométernyire a halott Népszövetségtől —, mert arról volt szó, hogy

véget kell végre vetni annak a légi háborunak, amely a világ egyes rádióállomásai között, az éterben folyt és amely — persze — a rádióhallgató számlájára ment. (Ez is tökéletes parallelitást képez az emberek háborujához. Pár száz ember háborút csinál és pár millió szenved.) Igen: A helyzet tehát az volt, hogy

a világ 2600 rádióállomása minden nemzetközi meg egyezés dacára, annak dacára, hogy Genfben létezik egy rádióügyi népszövetség és Brüsszelben egy ellen-

örző állomás, állandó harcot folytatott egymás mellett.

Ez azért volt tarthatatlan állapot, mert hiszen minden rádióamatőr tudja, hogy lehetetlen két egymás közelében vagy csak távolabbi szomszédságában is fekvő állomást akkor megkapni, ha a két állomás hasonló hullámhosszon közvetít. A hullámhosszakat tehát szét kellett választani, mint a harcoló feleket, e célból ült össze annakidején a montreauxi konferencia.

Eddig minden egészen egyszerűnek tünik — mint ahogy a népek békés akarata is természetesnek tünik békekonferenciák megkezdésekor. Csakhogy az ember nem gondol arra, hogy ami a földön fennáll, az az egekre is vonatkozik — az éppen mostanság oly sokszor emlegetett „Lebensraum“, a lét területe az egekben is hiányzik. A technika adottságai szerint a montreauxi konferencia

csak 110 hullámhossz felett rendelkezett. Sulyos feladata pedig az volt, hogy ezt a 110 hullámhosszt 260 rádióállomás között ossza fel.

260 — ez a szám kicsinek tünik. Persze sokkal több leadó állomás létezik a földön, — különösen napjainkban, amikor a háboru réme felébredt alig két évtizedes tetszhalálából, hogy újra végigkaszálja az emberek millióit. A valóságban tizszer ennyi rádióállomás dolgozott a nyáron: közel 2600. Csakhogy a többi katonai, póstaügyi, repülőtéri állomás, amelyeknek egészen külön leadó és felfogadó készülékei vannak és amelyek nem zavarják egymást. A nagy probléma arra a 260 állomásra vonatkozik, amely „műsort“ ad, mert hiszen ezt a műsort megközelítően azonos gépekkel akarják „fogni“ a rádióamatőrök a föld minden táján. Kiderült a konferencia során, hogy nem csupán ideális kérdéstről van szó és hogy az egyes állomások nemcsak azért vetekednek, hogy melyikük juttatja el jobban a tisztelt hallgatóságához a cigánymuzsikát, valcert vagy dzseszt.

Kiderült, hogy elsősorban politikai és propagandisztikus kérdéstről van szó. Hogy kinek szabad erősebb géppel közvetíteni hirt, hogy kinek lehessen több állomása — mindez döntő fontossággal bír háborus időkben —, sajnos — már napjainkban.

A harc technikai szempontból is igen sulyos volt. A rádió hullámai ugynevezett „hullámszalagokon“ fekszenek. Ezeknek a szalagoknak hosszán belül oszthatók fel a hullámok. Már most a hosszú hullámok szalaga csak 1.132 métertől 1.875 méterig terjed — a középhosszu hullámok szalaga 192 métertől 545 méterig. 545 métertől 1.132 méterig a katonai és tengerészeti hatóságok foglalták le a hullámokat.

Ezeket a számokat, amelyeket talán a laikus is megértheti, kétségbeesetten mutatták a konferencia résztvevői.

Hogy lehet megállapodni ilyen kevés méteren — kér-

dezték kezüket tördelve. Egy laikus közbeszólt, hogy rendezzenek be egy pár hullámhosszúgi gyarmatot, — semmibe se vették.

AZ ÉTERBEN MINDEN HELY ELKELT

Ezzel szemben elmondták, hogy a hullámok igazságos felosztásának kérdése egyre komplikáltabbá válik. Az egész kérdés azóta lett aktuális, amióta a közlekedési és katonai rádióhoz hozzájárultak a műsoros rádióállomások.

Ezek pedig úgy szaporodnak, mint a nyulak.

Nemcsak, hogy 110 hullámhosszra 260 reflektáns volt Montreauxben, egyben

400 olyan kérelemmel is kellett foglalkoznia a konferenciának, amely új rádióállomások berendezésére vonatkozik.

Mert a rádió közvetve és közvetlenül is igen jelentős üzlet is az egyes államok számára. Közvetlenül az adók által, melyeket a hallgatókra kiró, közvetve pedig azáltal, hogy magánrádiók felállítására ad engedélyt. A magánjellegű leadóállomások is foglalkoztatták a konferenciát, amelynek tagjai elsősorban ezeknek az állomásoknak a betiltásában látták a kivezető utat. Itt aztán olyan nagyszabású gazdasági érdekekről volt szó, amelyeknek kihatásai milliók felett döntenek.

A 400 új kérelmezőt a konferencia elutasította — az

BCUéterben minden hely elkelt.

Az utolsó két hétben már a technikusoké volt a szó. Mint mindig, amikor a nagy politikusok valamit elhatároznak, aztán a szakértőknek kell hogy a gyakorlatba vigyék át a nem mindig egészen sikerült döntéseket. Ez ebben az esetben persze valamivel könnyebb volt, mert hiszen itt a „miniszterek“ is szakértők. De azért igen nagy nehézségek forogtak fenn és néha valóságos „éterkliring“ vált szükségessé. Így például egy hétig tartott, amíg Franciaország, Oroszország és a jobb sorsra érdemes Lengyelország meg egyeztek abban, hogy egy hullámot osszanak fel egymás között — adj egy kis hullámot, adok egy másikat . . .

Mint tudjuk, a megegyezés nyolc hét után létrejött. Közvetlenül a németek lengyelországi „büntető-expedíciója“ előtt. A megoldás igen egyszerűnek tűnik — az ember alig érti meg, hogy ehhez nyolc hét kellett. (De hiszen ez is megfelel a nemzetközi konferenciák lényegének. Általában nyolc hét kell egy konferenciának ahhoz, amit az egyszerű emberi ész azonnal, mint természetes megoldást kigondol.)

A megoldás abban áll, hogy minden ország egy bizonyos hullámhosszat és egy bizonyos kapacitást kap. Ezen belül aztán maga kell, hogy felossza egyes állomásainak erejét. Persze az országoknak lényeges áltózasokat kell eszközölniök, mert hiszen

a megengedett 3.260 kilowatt helyett az általános légi anarchiában az utolsó éveken 8.230 kilowatt volt a rádióállomások kapacitása.

Most végre létrejött a kompromisszum. Az egyes gépeket át kellett állítani, de viszont most tökéletesebben lehetne hallani minden egyes állomást, — még akkor is, ha ezek az állomások egymás közelében fekszenek.

Mindegyiknek szüksége volt a másikra. Így aztán két hónap után mégis szerződéssel és baráti kézzsoritással váltak el több, mint száz ország delegátusai. Ebben persze lényeges különbséget képezve maguk között, akik rendszerint tisztán politikai megbeszélésekre gyűlnek össze. Részint talán azért, mert a montreaui konferencia tényezői legalább valamit értettek is ahhoz, amiről beszéltek.

Részint pedig azért, mert — ugylátszik — az eget mégis könnyebb felosztani, mint a földet... Legalább is ezt bizonyítják az azóta bekövetkezett események.

— NEM NAGY ÜGY az, ami itt következik, de mindenesetre figyelmet érdemel. Mi, akik a kisemberek érdekeit mindenekelőtt és minden körülmények között szem előtt tartjuk, védelmezzük és képviseljük, úgy érezzük, hogy feltétlenül szóvá kell tennünk az olyan eseteket is, amikor a kisemberek részéről nyilvánul meg bizonyos helybeli lehetőségek túlzott kihasználása. Különösen, amikor ez éppen ugyancsak kisembereket érint elsősorban. Arról van szó, hogy a temesvári cipőtisztító fronton áldrágítás folyik. Olyan kiméretlenül és önkényesen szabják meg ezek a cipőfényesítők a maguk tarifáját, hogy bizony a Temesváron átutazók, az idegenek és a vendégek egyaránt meglepetten fizetik ki az egyszerű subickolásért követelt nyolc leieket. Nyolc lei egy cipőtisztításért — ez több, mint amennyi kellett szó nélkül el lehetne menni. Mert vajjon mennyi munkarőt és „üzemanyagot“ fogyaszt el egy cipőtisztító, amíg az elé tett cipő fényesen ragyog? Öt perces munka, nem képviselhet többet egy leu értéknél, amihez legfeljebb egy leu értékű cipőkrém értéket számíthatunk, hiszen egy doboz Schmoll-paszta — ami a legjobb cipőkrém — nyolc leibe kerül. Megengedhetetlen tehát, hogy ilyen árakat követeljenek például a Temesvárra vetődő kereskedelmi utazóktól, akik éjszakai utazás után — hogy ne kelljen külön szállodát fizetniök — rendbe akarják hozatni cipőjük fényét. Nem kerülhet egy cipőtisztítás annyiba, mint az utazó reggelije, amiért bizony általában az utazók nem fizetnek többet nyolc leinél, mert nem kávéházban, hanem rendszerint kávémérésekben, tejívókban fogyasztják el első étkezésüket. Ez pedig csak kiragadott példa, mert nem csak utazókról, hanem sok más kisemberről is szó van.

Önszorgalmi sorsolások

veszélyeztetik a kisemberek pénzét

Napokon keresztül „autó-láz“ uralkodott több erdélyi városban. Nyilvános sorsoláson áruba bocsájtottak egy gépkocsit, amelyet már husz leiért meg lehetett nyerni — legalábbis így kínálták eladásra az alkalmi gépkocsiszerzés lehetőségét jelentő sorsjegyeket. Aki ezt a sorsjátékot kitervezte, ügyesen számított, mert ugyan ki ne kísértené meg a szerencsét, hogy potom husz leiért autótulajdonos lehessen, hogy magáénak tudhassa a valóban nagyon szép, csukott, minden kényelemmel, nagyszerű rádióval és az összes egyéb mellékességekkel ellátott kocsit...

Igen, ezt mondogatták egymásnak az emberek: „**Husz lett csak megér**“ és úgy tolongtak a sorsjegyelárusító asztalok körül, mintha elsőrendű élelmicikket osztogatnának — ingyen. Pedig, aki husz leit fizetett, alaposan megfizette az illúziót, a kisember örök hiszékenységét, amivel bizik az ilyen sorsolások forgandó — sajnos nagyon is forgandó — szerencséjében. Mert ugy-e, azzal mindannyian tisztában vagyunk, hogy voltak már ilyen „alkalmi lehetőségek“, kínálkozott már husz leiekért egyéb, szép értéket képviselő nyereménytárgy, de arról nem igen tudunk, hogy az ilyen sorsolások ügye tulajdonképpen hogyan is fejeződött be, mi lett a sorsa a gyönyörű gépkocsinak. A kisember általában mindennek „**bedül**“, csak ügyes, hangzatos frázis szükséges, csak hiszékenységének megfelelő kitapintása kell ahhoz, hogy összegyűljenek a husz leiek, az aprópénzek, amelyek együttvéve bizony vagyont képviselnek. Természetesen nem a husz lei tulajdonosoknak, hanem azok számára, akikhez a pénz begyűl.

Azt, hogy merre járnak ezek a nyereménytárgyak, mindenkor jól tudjuk. Viszont azt, hogy mikor és hol, milyen körülmények között és milyen kulisszatitkokkal történik meg a sorsolás, rendszerint nem tudja senki. A husz lei tulajdonosok pedig elteszik sorsjegyeiket, amelyeknek érvényesítése végett azután már nem érdemes „**lépéseket tenni**“.

Az csak természetes, hogy az ilyen sorsolások kizárólag a kisemberek zsebére épülnek,

mert hiszen az „**aki egyébként is megvásárolhat magának egy gépkocsit, vagy akinek éppen már van is ilyen, sőt az is, aki megfelelő anyagiakkal rendelkezik ahhoz, hogy alkalomadtán bérgépkocsin járjon, nem igen áldoz még husz leit sem a „nagyszerű alkalom“ kihasználására. Mint mindig, ebben az esetben is a kisember tehát az áldozat, az adózó, aki könnyenhitését rendszerint ráfizetéssel egyenlíti ki.**

Jól tudják ezt a hatóságok is. Eppen ez a körülmény hívta életre azt a törvényt, amely szigorúan megtiltja a sorsolásoknak és „alkalmi eladásoknak” minden módját. Papírforma szerint kizárólag az állami sorsjáték számára engedélyezik az üzletnek ezt a módját, azonban, amint rendszert történni szokott, ez a papírforma nem jelent egyben gyakorlatot is. A törvény intézkedése ugyanis „mellékajtot” hagyott, amikor jótékony cél érdekében megengedhetőnek nyilvánította a sorsolásokat, természetesen különleges engedély ellenében. Nos, mi történik most már, ha valakinek akad egy felesleges gépkocsija, egy eladandó értékes darabja, vagy egy értékesítésre váró ügyes ötletre? Megállapodást keres valamelyik jótékonyági intézménnyel, egyesülettel, vagy hasonló közülettel, felajánl tiz százalékot jótékony célra és ezen az úton megszerzi a különleges engedélyt. Azután már egyebet sem kell tennie, mint hogy a zsebet tartja. Ugyszólván magától ömlik a pénz, gyűlnek a huszleiek és csinos, komoly, kerek összeggé növekednek...

Felhívjuk a hatóságok figyelmét erre az „alkalmi” lehetőségre és hisszük, hogy illetékes helyen sem tartják jótékony célúknak az ilyen módon való kereseti lehetőséget.

Igen tisztelt szerkesztő ur,

most, hogy az egész országban fokozottan gyorsított menetben folyik a légvédelmi berendezkedések tökéletesítése és a lakosság életének biztosítását célzó szervező munka, mint az **Ország-Világ** régi olvasója, a lap hasábjain szeretnék néhány megszívlelendő szempontot felhozni ezzel kapcsolatosan. Tudom, hogy az **Ország-Világ** szerkesztősége mindenkor rajtatartja kezét az események lüktetésén, tudom, hogy mindenkor tárgyilagos vizsgálója a közügyeknek és éppen ezért szeretném itt, ezeken a hasábjakon elmondani azt, amit velem együtt sok ezer ember gondol és mond el. Sajnos azonban csak egymásközött, tehát úgy, hogy illetékesek nem vehetnek minderről tudomást.

Előljáróban megállapítani kívánom, hogy egyetlen ember sincs az országban, aki a lakosság védelmét célzó intézkedések ellen zugolódnék. Nem is lehet, mert hiszen ezek az intézkedések mindannyiunk védelmét jelentik. Mindenki tisztában van azzal, hogy az állam csak legfőbb kötelességét teljesíti és hogy ebben mindannyiunk érdekében, kivétel nélkül mindenkinek segítenie kell.

Am éppen a cél elérése érdekében, a tényleges helyzet megállapításaképpen, vessünk néhány pillantást azokra a feltételekre, amelyeknek jegyében ezeknek a munkálatoknak meg kell történniük.

Ismeretes, hogy az intézkedések elsősorban a háztulajdonosokat érintik és bizony jelentős anyagi megterhelést jelentenek számukra. Nem kívánok most arról szólni, hogy helyénvaló lenne megfelelő kölcsönök rendelkezésre bocsátásával segíteni a háztulajdonosokat — hiszen ma már ez a szó „háztulajdonos“ nem jelent feltétlenül vagyont, gazdagságot, — ezt a szempontot teljesen kikapcsolom, hanem azt szeretném elmondani, milyen nehéz a legjobb akarattal is eleget tenni az előírásoknak.

Az életbeléptetett rendelkezések értelmében a beruházásokat, átalakításokat és mindennemű munkálatokat záros határidőn belül kell a háztulajdonosoknak elvégeztetniük. Természetes is, mert hiszen nincs idő hosszas huza-vonára. De — kérdezik a háztulajdonosok —

hogyan végeztethetik el az összes munkákat, amikor nem kapnak megfelelő munkaerőket, amikor megrendeléseiket a műhelyek és vállalkozók nem tudják időre leszállítani, mert pillanatnyilag bizonyos hiány észlelhető munkaerők tekintetében.

Egyszerűen az a helyzet, hogy nincs, aki elvégezze a felszaporodott és gyors elvégzést igénylő munkát, nincs elegendő munkáskéz és bizony ez olyan körülmény, amit nem szabad figyelmen kívül hagyni.

Nincs olyan ember, aki rosszakarattal, vagy hasonló körülmények következtében hagyná figyelmen kívül a meghatározott záros határidőt. De azt, hogy milyen hajsza folyik a különböző légvédelmi felszerelési tárgyak beszerzésénél, a felszerelések műszaki munkálatainak elvégzése körül, röviden a munkáshiány miatt, csak az tudja, aki résztvesz ebben a hajszában.

Romániában ezidőszereint nincs munkanélküliség. Az ország gazdasági élete felszívott minden munkaerőt és néhány hónappal ezelőtt még az volt a helyzet, hogy a munkapiacra a kereslet és kínálat teljesen kiegyenlítették egymást. Közbejötték azonban olyan események, amelyek egyrészt megcsappantották a munkaerő kínálatot, másrészt lényegesen megnövelték a keresletet. Nemcsak a munkaalkalom terén mutatkozó növekedés miatt, de azért is, mert a katonai gyakorlatokra történt sorozatos és nagylétszámú behívások rengeteg állásnál hoztak üresedést. Pillanatnyilag munkáskezekben komoly hiány mutatkozik és ez a hiány semmiképpen sem segíti hozzá a háztulajdonosokat, hogy az előírt munkálatokat gyorsan és szabályszerűen elvégeztethessék.

Nagyon helyénvaló lenne, ha ezt a szempontot komolyan figyelembe vennék a hatóságok. Mégpedig nem csak azért, hogy az ellenőrzések során tapasztalható mulasztásoknál enyhítő körülményként tudják be. De azért is, hogy megfelelő intézkedésekkel segítsenek a bajon.

Ne feledkezzünk meg . . .

Néhány héttel ezelőtt érdekes ujtás tervét vitte a köz-tudatba az **Ország-Világ**, amikor megírta, hogy felmerült az aradi rendőrségnek új épületbe való költöztetésének öt-lete. Részletesen ismertették azokat az okokat, amelyek szinte sürgősen időszerűvé tették a város közbiztonsági szolgálatának új helyiségekben való helyezését és szóvátet-tük azt is, hogy a rendőrség elhelyezése számára a legalkal-masabb lenne a lassanként közhivatali szempontból teljesen felhasználatlanná váló vasutigazgatósági palota.

A volt üzletvezetőség épülete pompásan megépített és beosztott hivatal-palota, amelynek korszerű berende-zése és felszerelése mindenben a célszerűség elgondo-lását szolgálja.

Elsősorban figyelembe kell venni, hogy a rendőrségi hivata-lok és szolgálatok mennyivel jobb munkafeltételek mellett tevékenykedhetnének ilyen hivatali helyiségekben, hiszen a jelenlegi épületnek ebben a vonatkozásban megmutatkozó alkalmatlanságát bárki megállapíthatja. Ez magában véve is a város közönségének érdeke, mert fokozná a munkatel-jesítést és kétségtelenül gyorsabbá tenné a hivatalos elin-tézési folyamatot. Ezenkívül pedig figyelembe kell venni, hogy a közönség csak nyerne azzal, ha elintéznivaló dol-gait olyan helyen bonyolíthatná le, mint a vasutigazgatóság palotájának irodahelyiségei.

Már szempontok is közrejátszanak, amikor azt han-goztatjuk, hogy

az aradi központi rendőrség számára a legalkalmasabb az üzletvezetőség épülete.

A városvezetőség városrendészeti tervei kétségtelenül arra irányulnak, hogy ideösszpontosuljon a fejlődés iránya. Az új színházépület a vasutigazgatósággal szemben, a Regele Ferdinand utnak a park és az üzletvezetőségi palota közötti szakaszára, az uttest közepére kerül majd. Itt fejezik most be a betegsegélyző gyönyörű, hatalmas palotáját és ugyan-csak ezen a részen végzik a befejező munkálatokat a hatalmas, impozáns középületnek szánt inasotthon palotáját is. Ezen kívül a Stefan cel Mare térnek a Penes Curcan ucca és az új inasotthon közötti szakaszát is kisajátították és olyan feltételek mellett osztottak itt házhelyeket, hogy a tulajdo-nosok kötelesek öt éven belül építkezni, ami azt jelenti, hogy itt rövidesen gyönyörű új házsor keletkezik majd. Mindez pedig együttvéve kétségtelenül a vasútállomás az aradi „City“, a főutvonal közötti utszakasz nagyvonalu fej-lődését eredményezi majd, mert a már jelzett építkezések feltétlenül magukkal hozzák a többi építkezéseket és a vá-

rosrész általános kifejlődését is. Amihez szerencsésen csatlakozik a volt Patria telepen kiépült Illanegyed városrésze fejlődése is.

Minden körülménye emellett szól tehát, hogy ezt a szerencsés tervet meg kell valósítani.

az aradi rendőrség hivatalait át kell helyezni a vasut-igazgatóság palotájába,

amit parlagon heverni hagyni nem lehet érdeke senkinek. Nem elég azonban egy ötletet felvetni és az sem elegendő, hogy illetékes helyen itt Aradon, a legnagyobb helyeslésre talált az ötlet. Valakinek illetékes helyen és megfelelő formában fel kell vetnie az ügyet és erre részben a helyi hatósági vezetők, részben az aradi törvényhozók a legalkalmasabbak. **Murgau Liviu** rendőrkesztor, aki nagy lelkiismeretességgel, hozzáértéssel és különös ügybuzgalommal fáradozik az aradi rendőrség korszerűsítésén és fejlesztésén, a városvezetőség és általában mindazok, akiknek közük van és lehet ehhez a kérdéshez, készségesen felkarolják a tervet, aminek megvalósítása esetén

az aradi rendőrség végre megfelelő hajlékba kerülne.

Különben az épület — amint azt meg is írta az **Ország-Világ** — elég tágas ahhoz, hogy itt helyezték el a rendőrségen kívül Arad egyéb közhivatali szolgálatait is, ami szintén nagyjelentőségű lenne, mert centralizálná a közintézményeket. Az **Ország-Világ** tervét a közönség is nagy tetszéssel és szívesen fogadta, a megvalósításhoz tehát, a döntő intézkedésen kívül minden tényező adva van. Vegye hát kezébe ezt az ügyet valaki, aki erre hivatott, indítsa utnak a hivatalos ügyvitel vonatkozásában is ezt a kezdeményezést, ami valóban közérdekű és általános helyesléssel találkozik.

SOK

hirdetőnek szerzett sikert 27 év óta az „Ország-Világ” politikai, társadalmi, közgazdasági és művészeti riportlap, mely

KICSI

volt, amikor elindult s most már Ardeal és az utódállamok majdnem minden házánál megtalálható. Igen

SOKRA

értékeli ma már a hirdetőközönség ezt a régi, közkedvelt, jól bevezetett riportlapot és ezért a hirdetők közül sok százra

MÉG

azoknak a száma, kik sikerrel hirdetnek az „Ország-Világ”-ban. Állandó hirdetőknék nagy kedvezmény!

Ország - Világ

(ERDÉLYI ÉLET)
GELLER ÖDÖN

társadalmi, művészeti és irodalmi országos riportlapja.

(Bejegyezve: Trib. Arad, Secția III-a Con.
Dos. Nr. Pres. 8./1938/2.)

Lapunk kizárólag előfizetés útján kapható.

Előfizetés egy évre: pénzügyeseknek, vállalatoknak, nagykereskedőknek, kávéházaknak és kültöldre 1200, magánosoknak 1000, köztisztviselőknek és nyugdíjasoknak 600 lei. Hirdetési arszabályzatunk a sajtó és propagandaügyi alminisztérium hirdetési igazgatósága által van megállapítva.

AKADEMI SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: ARAD,
Bulevardul Regele Ferdinand 19. Telefon: 15—25.

Szerkesztőségi órák: d. e. 8—12-ig, d. u. 4—6-ig.

Nyomda: „PHOENIX”, Arad, Piața Plevnei 2. Telefon: 16—39.

Kezelve — pecsettel ellátott hivatalos nyugta ellenében — csak renykés igazolvánnyal rendelkező kiadóhivatali megfizettek vannak feljogosítva!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Semmi kifogásunk sincs az ellen, ha lapársaink átveszik eredeti cikkeinket, de csakis lapunk vagy cikkíróink megnevezésével!

— ÉJJEL-NAPPAL szívesen dolgozunk a közönségért,
— dolgozzék a közönség is velünk. Minden közérdekű közleménynek helyet adunk, — minden igaz sort továbbítunk. Ne sajnálja senki a idejét: önmagának és embertársainak használ, ha nem hallgatja el mondanivalóját! Az „Ország-Világ” huszonnyolc év óta tántorithatatlanul állja a helyét,
— mindig és mindenütt a közönségért a közönséggel!

— „PHOENIX”-NYOMDA, Arad, Piața Plevnei Nr. 2. Telefon 16—39. Ajánlkozik mindenféle könyvnyomdai uton előállitható munka izléses és pontos elkészítésére a legrövidebb időn belül, versenyképes áráért. Könyvek, folyóiratok, újságok, hivatalos, iskolai és egyházi nyomtatványok, árjegyzékek, falragaszok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, gyászlapok, ipari, kereskedelmi, gazdasági és pénzügyes nyomtatványok, körlevelek, üzleti értesítések, borítékok, levélnapírok, számla- és megrendelőkönyvek, felszólító levelek, levelezőlapok készítése bármely szöveggel a legizlésesebb kiállításban. Kérjen árajánlatot!

**EGÉSZEN
RÖVIDEN :**

az

Ország-Világ

a legjobb,

a legrégebb,

a legmagyarabb,

a legerdekesebb,

a legmegbízhatóbb

romániai magyar-

nyelvű riportlap.

Olvassa és terjessze!